

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Stadium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

PASSUS. CAP. XLV.

Passus à passis manibus dici videtur. Alii passum quinis tantum pedibus constare putant, quo spatium gressus duo recenseantur, sintque digitus octoginta. Nam spatium quod passis manibus occupamus, in sex & nonaginta digitos exporrigitur, quæ integra est quadrati corporis proceritas.

ORGYIA. CAP. XLVI.

Orgyia Herodoto sex pedum est, Mensura eadem à pedum numero Hexapus dicitur. Orgyia spatium Suidas inter expansas manus capit, quæ quidem mensura cum par sit proceritati humani corporis, nulli dubium & Suidam & Herodotum idem sentire. Libr. Pandect. x. tit. Fin. reg. capit. ult. fodienti puteum passum à vicino limite abesse oportere, interpret Latinus posuit. Lex ea Solonis à Cajo recitata, Græcè scripta est in Codice Pisano, qui Florentiæ asservatur, & *óργυια* hic habet, quæ quidem mensura una plus pede crescit, & alias, uti ostensum, *εξάπους* vocatur. Theodorus ex Aristotele interdum Passum vertit. Sed cum Orgyia, uti dictum, uno plus pede supra passum porrigatur, non satis recte videtur expositum, ut passus à passis manibus dicatur: id autem si admittitur, recte Theodorus. Sedenim omnino variat ipsa passuum mensura, pro regionum ritu & institutis.

ULNA. CAP. XLVII.

Ulnam Servius, & plerique alii eadem cum ea quam memoravimus Orgyia videtur interpretari, neque tamen inficiatur, longè minori spatio ab aliis describi. Sunt vero qui urnam Orgyiaè dimidium esse velint, nomenque id, atque ea fere trium pedum mensura in plerisque Italiae locis permansere. Quare quod apud Plinium legitur lib. xvi. cap. xli. de Abiete, cujus crassitudo quatuor hominum ulnas complectentium implebat, hominibus quatuor admotis, arboris ambitum ulnis octo completum intelligendum. Si vero ulnas altero modo maluerit quis intelligere, nihil laboraverim. Sane huiusmodi amplitudo mihi non est miraculo, qui & abietes & larices & arbores alias vastitatis incredibilis inspexerim in Noricis Alpibus enatas.

DECEMPEDA. CAP. XLVIII.

Decempeda, quæ Græcè *δεκάπους*, suos se prodit nomine. Ea vero & Acana est. Thessalorum quidem inventum, ut apud interpretem Apollonii Argonauticis legimus. Porrigitur nimirum ea in digitos centum sexaginta, qui duo passus essent, non tamen Orgyia. Eo dimensionis nomine sepe utitur Cicero, & decempedatorem, Metatorem appellat. Eo fere spatio à vicino abesse lege xii. tabularum iubetur is, qui ficum aut oleam in agro plantaverit: nam si quid aliud severit, satis est quinque abesse pedes. Quamquam super huiusmodi limitatione libr. Pandect. x. tit. Fin. red. Solonis lex à Cajo recitata, non satis ex fide Latinis reddita. Nam quod interpret reddidit, *Olivam autem aut ficum novem pedes ab extrema regione plantet, alia autem ligna quinque pedes*, in Pandectis quæ tanta veneratione Florentiæ custodiuntur, ita Græcè scriptum reperi, *ελαιαν δὲ ἢ συκῆν ἐνεία πόδας ἀπὸ τῆς ἀλλοτρίου φωνή, ἢ δὲ ἀλλὰ δύο πόδας*. Ex quibus verbis manifestum, olivam quidem vel ficum pedes novem procul ab alieno solo plantandas, ceteras autem arbores duos tantum pedes abesse posse. Sunt & alia eadem lege, quæ aliter habent in Pisano codice, ipso, quam passim in impressis voluminibus præstitum, de quibus alibi differendum: nunc nostrum sequamur institutum.

ACTUS. CAP. XLIX.

Actus pedibus constat centum & viginti, qui passus essent quatuor & viginti.

JUGERUM. CAP. L.

Jugerum, ut Varro finit, constat ex actibus duobus quadratis. Unde Quintilianus ducentos & quadraginta pedes ponit in longitudinem, dimidium in latitudinem, quod uno iugo Boum in die arari potest: de quo, quia pleni sunt omnes Grammaticorum libri, non est ut plura inculcem.

STADIUM. CAP. LI.

Stadium dupliciter consideratur, alibi pro spatio cursoribus in agone destinato, alibi certum est mensuræ limitibus agrorum metandis comparatum. Atque hoc plurimum centum viginti quin-

ginti quinque passibus nostris terminatur, qui pedes essent DC XXV. Ea summa octies computata mille facit, quæ dimensio proximè accedit ad eam, quam ponit Herodotus II. ubi de labyrintho, ἀδὲ ἑκατὸν ὄργυια δίκαια εἰς πᾶσιον ἔχει πλεθρον Orgyia centum iusta stadium consciunt hexaplethron. Quod vero ad agones pertinet, Græci stadium suum ducentis pedibus metiuntur. Sed Herculeum periti herois staturam ex eo stadio, quod ipse suis pedibus metitus est, prodidere. Italicum porro pedes continet CXXV. auctore Cenforino. Erat & stadium Pythicum, quod pedibus mille consistitisse tradunt: Olympicum, quadringentis tantum. Sic colligimus ex his stadium non fuisse certæ mensuræ spatium, sed pars illius, quæ alicubi brevior, alicubi longior fuerit, agonibus delin-

Autor A.
Cælius lib.
2. cap. 1.
Conf. c. 12.

Plutarchum
& Suidam.

PLETHRUM. CAP. LII.
Plethrum vero mensura est centum pedum, sexta quippe stadii pars, ut apud auctores Græcos passim habetur, πλεθρον ἑξ ἑκατοσίων πηδῶν ποσὶ. Tantumdem vero est, centum id consistere orgyis dicere, cum, ut superius dictum, orgyia sex occupet pedes.

D. Hier. 1200
constare ait

DIAULUS. CAP. LIII.
Diaulus mensura est duorum stadiorum. Cæterum varietas stadiorum effecit, ut diaulum nonnulli ducentis constare cubitis crediderint. Quin & cubitus ipse, ut suo loco dictum, plurimum habet varietatis.

Vel 100. passibus
unde et
nomen.

HIPPICUM. CAP. LIV.
Hippicum, quo scilicet Equi ad cursum admittebantur, duplo majus diaulo fuit: nam quatuor id stadia comprehendisse, Plutarchus auctor est.

Vel 100. passibus
unde et
nomen.

MILLIARIUM. CAP. LV.
Milliarium, ut Junius Nypsius, octo stadiis constat: ut Vitruvius, pedibus quinquies mille, atque ita stadium id assumitur, quod cxxv. passibus nostris terminatur, quos pedes esse diximus sexcentos quinque & viginti, quinis unicuique passui pedibus adnumeratis.

Δολιχός,
ut de longi-
tudine tem-
poris, ita &
stadii, &
mensura di-
citur, à cur-
su ὀδύλι-
χέω, do-
licum cur-
ro.

DOLICHUS. CAP. LVI.
Dolichus, ut nonnulli ponunt, stadia continet duodecim, unum quippe milliarium & semis. Qui vero quatuor & viginti aut uno minus ponunt, quæ tria esset milliaria, recursus rationem mihi habuisse videntur: erat enim locus, ubi Equi sunt cursu exerceri soliti cursu septies iterato: quare à flexu locus ita nuncupatus. Apud Pindarum invenies, & octies & duodecies iterationem ejusmodi fieri solitam, pro Equorum, qui jungebantur, modo: de quo in commentario de Metis diximus. Ita patet illud apud Chrysostrum in epistola ad Philippenses homilia prima: *Et enim qui postquam decem dolichos cucurrerit, si post deficiat, omnem amisit laudem:* dictum, quia scilicet duo adhuc dolichum erant decurrendi.

Perse quo-
que schænis
& parasan-
gas, alii alia
mensura de-
terminant.
Plin. lib. 6.
c. 26.
Leugua gal-
lice, sicut

PARASANGA. CAP. LVII.
Parasanga, mensura Persicæ, in stadia triginta porrigitur. Herodoto ea essent tria milliaria & semis, qua dimensione in itineribus Transalpinae nationes plurimum utuntur vulgo Leuguan appellantes: quamquam & Leugua spatium pro locorum regionumque situ plurimum varient, quippe quæ inter Alpes, breviores, in Germania vero atque Galliarum campis, longius protrahuntur. Denique eam mihi videntur rationem habuisse, ut quantum itineris una hora obequitando confici posset, id ea nuncupatione appellarint: ideoque cum difficilior ac perinde tardior sit ingressus per Alpes, Leugas item eidem breviores constituerunt.

Herod. 1.2.
Plin. lib. 12.
c. 14.

SCHOENUS. CAP. LVIII.
Schoenus duas occupat parasangas, quæ septem essent milliaria. Hæc inter Aegyptiacas mensuras adnumerantur ab Herodoto. Nonnulli stadia ea quinquaginta continere tradunt. Plinius ex Erato-